

*Opinia dotycząca występowania ptaków w budynkach użyteczności publicznej
na terenie miasta Lębork*

Spis treści

1. Prace remontowe i związane z nimi uregulowania prawne w zakresie ochrony ptaków	3
1.1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną	3
1.2. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody	3
1.3. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie	4
1.4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska	5
2. Gatunki ptaków chronionych najczęściej występujących w budynkach.....	5
2.1 Kopciuszek.....	6
2.2 Wróbel.....	6
2.4 Jerzyk	6
2.5 Oknówka	7
2.6 Kawka.....	7
2.7 Pustułka	7
3. Cel inwentaryzacji ornitologicznej.....	8
4. Opis budynków i status remontu	8
4.1. Zespół Szkół Mechaniczno-Informatycznych im. Henryka Mierzejewskiego oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Lęborku.....	8
4.2. Dom Pomocy Społecznej nr 1 w Lęborku	11
5. Wyniki kontroli budynków pod kątem występowania miejsc lęgowych ptaków oraz propozycje kompensacji przyrodniczych	13
Zespół Szkół Mechaniczno-Informatycznych im. Henryka Mierzejewskiego oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Lęborku.....	14
Dom Pomocy Społecznej nr 1 w Lęborku	17
6. Podsumowanie	20
7. Literatura	21
Załącznik 1	22

1. Prace remontowe i związane z nimi uregulowania prawne w zakresie ochrony ptaków

Z przepisów prawa zarówno polskiego jak i wspólnotowego, które pokrótce przytoczono poniżej wynika konieczność uwzględniania obecności ptaków w budynkach w trakcie prowadzenia prac remontowych.

1.1. Rozporządzenie Ministra Środowiska z dnia 12 października 2011 r. w sprawie gatunków dziko występujących zwierząt objętych ochroną

Ptaki, które często wykorzystują budynki, jako miejsca swego gniazdowania, objęte są na podstawie tego Rozporządzenia ścisłą ochroną gatunkową. Obowiązują w stosunku do nich m.in. zakazy zabijania, postaci młodocianych, niszczenia ich siedlisk i ostoi, niszczenia zimowisk i innych schronień, umyślnego płoszenia i niepokojenia, przemieszczania z miejsc regularnego przebywania na inne miejsce. Miejsca rozrodu oraz schronienia są „siedliskiem”, a ich nagromadzenia w blokach „ostoją” tych gatunków. W § 10 Rozporządzenia wymieniono także przykłady działań, które traktuje się, jako sposoby ochrony gatunków zwierząt. Należy do nich m.in. wywieszanie budek i budowanie sztucznych schronień oraz dostosowywaniu terminów i sposobów wykonywania prac budowlanych, remontowych i innych do okresów rozrodu.

1.2. Ustawa z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody

Omówione w poprzednim punkcie Rozporządzenie zostało wydane na podstawie delegacji w art. 49 ustawy o ochronie przyrody. W ustawie tej zawarte są też przepisy karne, mające zastosowanie w przypadku łamania zasad ustanowionych w Rozporządzeniu, a także warunki przyznawania zezwoleń na odstępstwa od zakazów. W stosunku do czynności dotyczących chronionych gatunków zwierząt, które objęte są wymienionymi wcześniej zakazami, można na podstawie art. 56 ust. 1 pkt. 1 uzyskać zezwolenie na ich wykonywanie. Jednak zezwolenie takie może być wydane wyłącznie w przypadku braku rozwiązań alternatywnych i jeżeli nie spowoduje to zagrożenia dla dziko występujących populacji chronionych gatunków, a także, jeśli potrzeba wykonywania tych czynności wynika z jednej z 6 grup przyczyn, wymienionych w art. 56 ust. 4. Zgodnie w art. 60 tej ustawy, jeśli zmiany

w środowisku zagrażają lub mogą w przyszłości zagrozić zwierzętom objętym ochroną gatunkową (a z takimi przypadkami mamy do czynienia przy pracach remontowych mogących zagrozić siedliskom ptaków), regionalny dyrektor ochrony środowiska powinien podjąć działania w celu zapewnienia trwałego zachowania siedlisk lub ostoi chronionych gatunków, eliminowania przyczyn powstawania zagrożeń oraz poprawy stanu ochrony tych siedlisk lub ostoi. Na podstawie art. 123 wojewoda ma obowiązek i prawo kontrolować przestrzeganie przepisów o ochronie przyrody w trakcie gospodarczego wykorzystania zasobów i składników przyrody przez wszelkie jednostki organizacyjne oraz osoby prawne i fizyczne.

Na podstawie art. 127 pkt. 2 lit. e ustawy, kto umyślnie narusza zakazy obowiązujące w stosunku do zwierząt objętych ochroną gatunkową, podlega karze aresztu albo grzywny. Art. 129 stanowi ponadto, że sąd może nakazać przywrócenie stanu poprzedniego, a jeśli obowiązek taki nie byłby wykonalny – zasądzić nawiązkę.

Warto zaznaczyć, że choć na podstawie ustawy o ochronie przyrody łamanie zakazów dotyczących chronionych gatunków jest jedynie wykroczeniem, to Kodeks Karny uznaje je za przestępstwo i wprowadza o wiele wyższe sankcje, jeśli skutki takiego działania są znaczące. Niszczenie miejsc gniazdowych i schronień gatunków zagrożonych, dla których jedną z przyczyn powodujących to zagrożenie jest właśnie ich utrata, należy traktować, jako istotną (znaczącą) szkodę. Wynika to m.in. z przepisów ustawy omówionej poniżej.

1.3. Ustawa z dnia 13 kwietnia 2007 r. o zapobieganiu szkodom w środowisku i ich naprawie

Ustawa ta wprowadza kilka ważnych zasad, nakładających na wszystkie podmioty obowiązek zapobiegania szkodom w gatunkach chronionych, a jeśli szkoda wystąpi – jej pełnego naprawienia i wynagrodzenia przyrodzie poniesionych szkód. W przypadku modernizacji budynków będących siedliskiem lęgowym ptaków wykonawca prac powinien podjąć środki zaradcze – dostosowując terminy prac, zabezpieczając z wyprzedzeniem szczeliny i otwory przed zajęciem ich przez chronione gatunki. Następnie powinien zapewnić, by po remoncie użyteczność siedliska pozostała nieuszczuplona – np. tworząc odpowiednią liczbę alternatywnych schronień. Skuteczność tych działań powinna być kontrolowana. Ich skala powinna być tak dobrana, by zrównoważyć także ewentualne straty, jakie poniosły populacje chronionych gatunków w okresie remontu. Należy zaznaczyć, że skutki działań naprawczych powinny być długotrwałe. Zgodnie z Dyrektywą i Ustawą, odpowiedzialność

sprawcy trwa przez 30 lat od chwili wystąpienia czynnika powodującego szkodę. Działania zaradcze lub naprawcze mają być podejmowane z własnej inicjatywy przez sprawcę szkody lub przez organ ochrony przyrody, jeśli sprawca działań nie podjął (kosztami tych działań obciąża się wówczas sprawcę). Jednocześnie organ ochrony przyrody ma obowiązek przyjąć zgłoszenie o wystąpieniu zagrożenia lub szkody od każdego i musi podając odpowiednie działania.

1.4. Ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska

Zgodnie z art. 323 tej ustawy, w wypadku szkód wyrządzonych środowisku, jako dobru wspólnemu (a z takim przypadkiem mamy do czynienia przy działaniach na szkodę gatunków chronionych i ich siedlisk) Skarb Państwa, jednostka samorządu terytorialnego, a także organizacja ekologiczna może zażądać od podmiotu odpowiedzialnego za to zagrożenie lub naruszenie przywrócenia stanu zgodnego z prawem i podjęcia środków zapobiegawczych, w szczególności przez zamontowanie instalacji lub urządzeń zabezpieczających przed zagrożeniem lub naruszeniem, a w razie, gdy jest to niemożliwe lub nadmiernie utrudnione, może żądać zaprzestania działalności powodującej to zagrożenie lub naruszenie. Jeżeli podmiot korzystający ze środowiska negatywnie oddziałuje na środowisko, na podstawie art. 362, 364 i 366 właściwy organ może, nałożyć obowiązek ograniczenia oddziaływania na środowisko, przywrócenia stanu właściwego, wykonania określonych czynności, a także wydać decyzję o wstrzymaniu tej działalności z rygorem natychmiastowej wykonalności.

2. Gatunki ptaków chronionych najczęściej występujących w budynkach

Ludzkie budowle mogą stanowić miejsce gniazdowania wielu gatunków ptaków. Poniżej zostaną omówione gatunki, które gniazdują głównie w różnych zakamarkach budynków – między innymi w szczelinach dylatacyjnych, niezabezpieczonych otworach wentylacyjnych, pustych miejscach pod parapetami oraz przestrzeniach między ścianami i rynnami. Charakterystykę poszczególnych gatunków przytoczono za Kepel 2007.

2.1 Kopciuszek *Phoenicurus ochruros*

Zasiedla niskie domy we wsiach lub na skrajach miast, a ponadto jest jednym z gatunków, który świetnie przystosował się do życia mieście. Zabudowa miejska stanowi namiastkę górskich terenów, na których pierwotnie gniazdował. Występuje nawet w centrach wielkich miast, wśród budynków otoczonych licznymi terenami zielonymi (skwery, parki, zadrzewienia i zakrzewienia) gdzie przy sztucznym oświetleniu jego głos rozbrzmiewa także w nocy. Chętnie zakłada gniazda w zakamarkach budynków (głównie w szczelinach między ścianami a rynnami) a także w przystosowanych dla tego gatunku półotwartych budkach lęgowych. Sezon lęgowy trwa u niego od kwietnia do sierpnia. Inkubacja jaj zajmuje średnio 13-14 dni, natomiast młode opuszczają gniazdo po 13-15 dniach.

2.2 Wróbel *Passer domesticus*

Jeden z najbardziej rozpowszechnionych na świecie gatunków ptaków – ściśle związany z siedzibami ludzkimi. Występuje zarówno na wsi jak i w aglomeracjach miejskich. Najczęściej zakłada gniazda w różnego rodzaju szczelinach – głównie pod parapetami i między ścianami a rynnami. Suboptymalnym miejscem gniazdowym są dla niego budki lęgowe, natomiast zdarza się mu także budowa gniazda w gęstych krzewach. Sezon lęgowy u wróbla jest bardzo rozciągnięty w czasie – trwa od marca do sierpnia. W tym okresie jest w stanie wyprowadzić do trzech lęgów. Faza inkubacji trwa średnio 11-14 dni, a młode opuszczają gniazdo po kolejnych 14-16 dniach. W ostatnich latach obserwuje się spadek liczebności wróbli, związany między innymi z termomodernizacjami budynków.

2.4 Jerzyk *Apus apus*

Przed powstaniem wysokich budynków w aglomeracjach miejskich jerzyki gniazdowały wyłącznie wśród wysokich skał. Obecnie gniazda zakładają głównie w szczelinach budynków i w otworach wentylacyjnych – najczęściej pod samym dachem. Ich okres lęgowy trwa od momentu przylotu do naszego kraju, tj. od przełomu kwietnia i maja, a trwa do końca sierpnia / początku września. Jerzyki w tym okresie są w stanie wyprowadzić tylko jeden lęg – okres inkubacji jaj trwa u nich ok. 20 dni, natomiast młode opuszczają gniazdo dopiero po ok. 40 dniach. W ostatnich latach obserwuje się spadek liczebności tych ptaków, związany między innymi z termomodernizacjami budynków.

2.5 Oknówka *Delichon Urbica*

Jest jednym z trzech (obok dymówki i brzegówki) gatunków jaskółek które gniazdują w Polsce. Obecność tego ptaka związana jest w głównej mierze z osiedlami ludzkimi – gniazduje zarówno w krajobrazie wiejskim jak i w centrach miast. Ulepione z ziemi gniazdo jest zazwyczaj umiejscowione we wnękach okiennych (stąd nazwa gatunkowa). Gniazduje zazwyczaj w małych koloniach liczących kilka-kilkanaście gniazd. Oknówki przylatują do Polski z zimowisk na przełomie kwietnia i maja. Inkubacja jaj trwa 14-16 dni, natomiast młode opuszczają gniazdo po ok.24-27 dniach od wyklucia. Oknówka może wyprowadzić 2 lęgi w roku.

2.6 Kawka *Corvus monedula*

Gatunek związany zarówno z dużymi miastami jak i wsiami. Gniazda zakłada najczęściej w kominach lub otworach wentylacyjnych, a poza zabudową także w dziuplach drzew lub w dużych budkach lęgowych. Okres lęgowy kawki trwa od początku kwietnia do końca czerwca. Wyprowadzają jeden lęg w roku, gdzie okres inkubacji jaj wynosi średnio 16-20 dni, natomiast młode uzyskują zdolność do lotu po kolejnych 30 dniach. Obecnie odnotowuje się niewielki spadek liczebności tego gatunku, co może być spowodowane ograniczeniem liczby dostępnych miejsc lęgowych.

2.7 Pustułka *Falco tinnunculus*

Gatunek sokoła - jeden z nielicznych ptaków drapieżnych zamieszkujących aglomeracje miejskie. Najliczniej (po kilkadziesiąt par) gniazduje w dużych miastach: Warszawie, Gdańsku, Poznaniu, Wrocławiu, Toruniu oraz w Szczecinie. Jako miejsce gniazdowe wybiera różnego rodzaju szczeliny i zakamarki budynków, otwory wentylacyjne lub nawet stare gniazda gołębi miejskich. Bardzo chętnie zajmuje także przeznaczone dla tego gatunku skrzynki lęgowe. Sezon lęgowy tych ptaków trwa od przełomu marca i kwietnia do połowy lipca. W przypadku lęgów powtarzanych okres ten może się wydłużyć do sierpnia. Inkubacja jaj trwa 27-29 dni, natomiast młode uzyskują zdolność do lotu po 27-36 dniach (samce szybciej niż samice). Obecnie odnotowuje się spadek liczebności tego gatunku na skutek zmniejszenia liczby bezpiecznych miejsc lęgowych w budynkach. Zakładając gniazda w suboptymalnych miejscach (miejscach nieosłonięte, wąskie gzymsy) drastycznie wzrasta śmiertelność piskląt.

3. Cel inwentaryzacji ornitologicznej

Celem inwentaryzacji przyrodniczej prowadzonej w okresie wiosennym i letnim jest stwierdzenie występowania siedlisk lęgowych chronionych gatunków ptaków. W wyniku zebrania takich danych możliwe jest zalecenie zastosowania działań zapobiegawczych oraz rozwiązań technicznych (tzw. kompensacji przyrodniczych – m.in. pozostawienie niektórych szczelin i otworów, wywieszenie budek dla ptaków) umożliwiających zasiedlanie budynków przez ptaki w kolejnych sezonach.

4. Opis budynków i status remontu

W ramach termomodernizacji budynków użyteczności publicznej na terenie gminy Nowa Wieś Lęborska przewidziano remont poszycia dachowego i/lub/ oraz docieplenie elewacji w czterech budynkach.

4.1. Zespół Szkół Mechaniczno-Informatycznych im. Henryka Mierzejewskiego oraz Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Lęborku

Budynki, w których mieści się ZSMI oraz ZSO, są położony przy ul. Marcinkowskiego 1 w Lęborku (Fot. 1). Zostały wybudowane w 1939 r. i znajdują się w wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Fot. 1. Lębork ul. Marcinkowskiego 1. I-VII – poszczególne segmenty szkoły (opis w tekście poniżej).

*Opinia dotycząca występowania ptaków w budynkach użyteczności publicznej
na terenie miasta Lębork*

W skład obiektu wchodzi 7 budynków. Są to: I – budynek dydaktyczny, II – I lewe skrzydło, III – II lewe skrzydło, IV – hol główny, V – aula, VI- budynek na rzeką oraz VII – hala sportowa. Charakterystykę poszczególnych budynków przedstawiono w Tabeli 1.

Tabela 1. Charakterystyka budynków wchodzących w skład ZSMI i ZSO nr 2 w Lęborku.

Nr budynku / segmentu	Długość segmentu [m]	Szerokość [m]	Liczba kondygnacji	Wysokość w metrach	Liczba klatek schodowych
I	32,84	16,87	2	16,22	2
II	39,75	16,89	2	16,10	2
III	39,84	16,89	2	16,10	2
IV	129,77	14,78	1	4,8	2
V	53,94	20,01	3	20,29	2
VI	49,52	11,69	2	11,30	1
VII	62,26	16,76	2	12,70	2

Główne wejście do budynku znajduje się po stronie zachodniej budynku nr I (Fot. 2). Wszystkie budynki są wzniesione z czerwonej cegły o grubości ścian wynoszącej 51cm.

Fot. 2. Główne wejście do szkoły (I - budynek dydaktyczny).

*Opinia dotycząca występowania ptaków w budynkach użyteczności publicznej
na terenie miasta Lębork*

Budynki posiadają w całości dostępny stropodach. Planowany zakres remontu obejmuje ocieplenie stropodachu, który zostanie pokryty styropianem laminowanym papą (gr. 19cm) oraz wełną mineralną (gr. 21cm).

Planowany termin remontu: kwiecień – czerwiec 2016 roku.

Fot. 3. Parterowy segment holu głównego, łączącego budynki szkoły. W tle I lewe skrzydło.

Fot. 4. Budynek hali sportowej.

4.2. Dom Pomocy Społecznej nr 1 w Lęborku

W skład DPS nr 1 wchodzi 4 budynki. Są to: pałac (I), łącznik (II), blok łóżkowy (III) oraz pralnia z kuchnią (IV). Część pałacowa została wzniesiona w 1905 roku i znajduje się w wojewódzkiej ewidencji zabytków. Pozostałe budynki zostały wybudowane w roku 1978. Obecnie budynki nie są docieplone. Grubość ich ścian wynosi 38cm (część II, III i IV) i 51 cm (część I). Charakterystykę poszczególnych części przedstawia Tabela 2).

Tabela 2. Charakterystyka budynków DPS nr 1 w Lęborku.

Nr budynku	Długość segmentu [m]	Szerokość [m]	Liczba kondygnacji	Wysokość w metrach	Liczba klatek schodowych
I	23,3	42,7	3	12,4	2
II	9,28	17,22	½	4,75/7,8	0
III	43,05	13,65	¾	12,15/15,9	2
IV	36,05	12,15	1	6,4	1

Stropodachu jest dostępny częściowo. Można się do niego dostać poprzez szyb prowadzący na dach.

Planowany zakres remontu obejmuje ocieplenie stropodachu granulowaną wełną mineralną o grubości warstwy 25cm, ocieplenie ścian zewnętrznych styropianem o grubości warstwy 14cm (w części portalu wejściowego – mineralnymi płytami izolacyjnymi) oraz całkowite zamknięcie otworów wentylacyjnych prowadzących do stropodachu, poprzez montaż kratki z rurką. W obrębie dachu zostanie przeprowadzony montaż nowych kominków wentylacyjnych.

Planowany termin remontu: kwiecień – czerwiec 2016 roku.

Fot. 5. Część pałacowa DPS nr 1 w Łęborku wpisana do wojewódzkiej ewidencji zabytków.

Fot. 6. Łącznik części pałacowej z blokiem łózkowym w DPS nr 2 w Łęborku.

Fot. 7. Budynek pralni i kuchni w DPS nr 2 w Łęborku.

5. Wyniki kontroli budynków pod kątem występowania miejsc lęgowych ptaków oraz propozycje kompensacji przyrodniczych

Na początku lipca 2015 roku przeprowadzono obserwacje mające na celu wykonanie inwentaryzacji ornitologicznej, na którą składa się: określenie składu gatunkowego oraz, jeśli to możliwe, liczby osobników/par chronionych gatunków ptaków zasiedlających budynki, wymienionych w niniejszym opracowaniu, oraz wskazanie ich miejsc lęgowych. Ze względu na późne przystąpienie do wykonania niniejszej inwentaryzacji (gdy większość ptaków zdążyła już wyprowadzić lęgi), nie wynikające ze strony zleceniobiorcy, do oszacowania liczby gatunków lęgowych oraz liczby par ptaków poszczególnych gatunków wykorzystano obserwacje bezpośrednie (obserwacje osobników danego gatunku), obserwacje pośrednie (znalezione pióra lub szczątki, materiał gniazdowy, odchody na elewacji wskazujące na gniazdowanie) oraz własne doświadczenie w dokonywaniu inwentaryzacji przyrodniczych budynków.

Liczbę wszystkich par gatunków ptaków gniazdujących i prawdopodobnie gniazdujących oraz liczbę potencjalnych miejsc gniazdowych zasiedlających budynki

*Opinia dotycząca występowania ptaków w budynkach użyteczności publicznej
na terenie miasta Lębork*

użyteczności publicznej na terenie miasta Lębork określono na podstawie wykonanych obserwacji.

Sytuacja w poszczególnych budynkach przedstawia się następująco:

**Zespół Szkół Mechaniczno-Informatycznych im. Henryka Mierzejewskiego oraz
Zespół Szkół Ogólnokształcących nr 2 w Lęborku**

Inwentaryzacja budynków wykazała obecność 115 par jerzyków (na podstawie pozostałości materiału gniazdowego, odchodów poniżej nisz gniazdowych oraz zaobserwowanych osobników): 34 na budynku I, 26 na budynku II, 41 na budynku III, 3 na budynku V, 8+3 na łączniku budynku VI oraz 4 na budynku VII. Liczba gniazd na poszczególnych ścianach budynków przedstawia Tabela 3. Wszystkie gniazda jerzyków był zlokalizowane pod drewnianym wykończeniem elewacji ściany znajdującym się pod rynną.

Tabela 3. Zestawienie gniazd jerzyków w budynkach ZSMI i ZSO w Lęborku.

Nr budynku	ściana	liczba gniazd
I	W	18
	E	16
II	W	7
	E	19
III	W	25
	E	16
IV	-	-
V	W	-
	E	3
VI	W	8
	E	-
VII	S	3
	W	4
	E	-

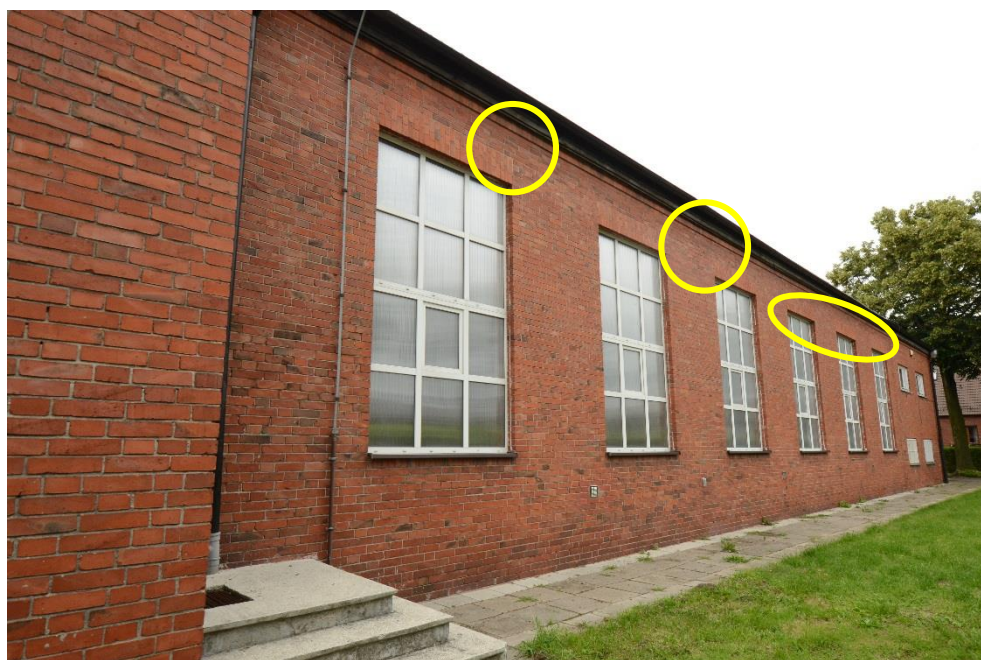
*Opinia dotycząca występowania ptaków w budynkach użyteczności publicznej
na terenie miasta Łębork*

Ponadto na terenie szkoły stwierdzono obecność: pary kopciuszków (2 ptaki dorosłe + 3 młode osobniki) na budynku dydaktycznym i I lewym skrzydle, pliszek siwych (1 ptak dorosłych + 1 ptak młody) na hali sportowej oraz kawek (2 ptaki dorosłe i 2 ptaki młode) żerujące na terenie zielonym nad rzeką.

Fot. 8. Zachodnia ściana budynku dydaktycznego, na której zlokalizowano 18 gniazd jerzyków.

Fot. 9. Zachodnia ściana budynku hali sportowej z zaznaczonym umiejscowieniem gniazd jerzyków.

Fot. 10. Ściana zachodnia II lewego skrzydła, na którym zinwentaryzowano największą liczbę (25) gniazd jerzyków.

Propozycje kompensacji przyrodniczych:

Jerzyk – w przypadku pozostawienia nisz lęgowych jerzyków w obecnej formie kompensat nie należy stosować. Jeśli w trakcie docieplania stropodachu nastąpi również naruszenie przestrzeni, w której znajdowały się gniazda, należy zamontować budki lęgowe dla jerzyków w sposób umożliwiający im swobodny dołot w ilości 60 podwójnych sztuk.

Kopciuszek – należy wywiesić jedną skrzynkę lęgową dedykowaną dla tego gatunku (dla tzw. półdziuplaków) w ukrytym miejscu na elewacji budynku.

Pliszka siwa - specjalną budkę należy umieścić w ukrytym miejscu na elewacji budynku hali sportowej (np. pod dachem za rurą spustową lub w otwartym otworze wentylacyjnym).

Kawka - należy zamontować jedną budkę lęgową dedykowaną dla tego gatunku. Budkę należy zamontować na drzewie w sąsiedztwie budynku auli na wysokości co najmniej 4 metrów

Fot. 11. Miejsce proponowanego montażu budki lęgowej dla pliszki siwej.

Dom Pomocy Społecznej nr 1 w Lęborku

W trakcie obserwacji stwierdzono obecność lęgowych mazurków (5 ptaków dorosłych i 6 ptaków młodych) oraz kawek (3 ptaki dorosłe i 4 ptaki młode) żerujące w części parkowej terenu DPS. Ponadto nad obiektem latały pustułki (2 osobniki dorosłe), a na pobliskim bloku przesiadywały 2 młode ptaki. Ze względu na późne przystąpienie do inwentaryzacji, gdy ptaki wyprowadziły już młode z gniazd, nie udało się dokładnie zlokalizować ich miejsc gniazdowych. Mazurki założyły gniazdo najprawdopodobniej w jednej ze szczelin zlokalizowanych na części pałacowej. Kawki były lęgowe prawdopodobnie w otworach wentylacyjnych do stropodachu bloku łóżkowego i/lub w przewodach wentylacyjnych na dachu tego budynku i/lub pałacu. Pustułki natomiast były najprawdopodobniej lęgowe na jednym z bloków mieszkalnych, nie należących do DPS nr 1 w Lęborku.

*Opinia dotycząca występowania ptaków w budynkach użyteczności publicznej
na terenie miasta Łębork*

Fot. 12. Jedno z prawdopodobnych miejsc lęgowych mazurków znajdujące się w szczelinie pod rynną na ścianie zachodniej części pałacowej.

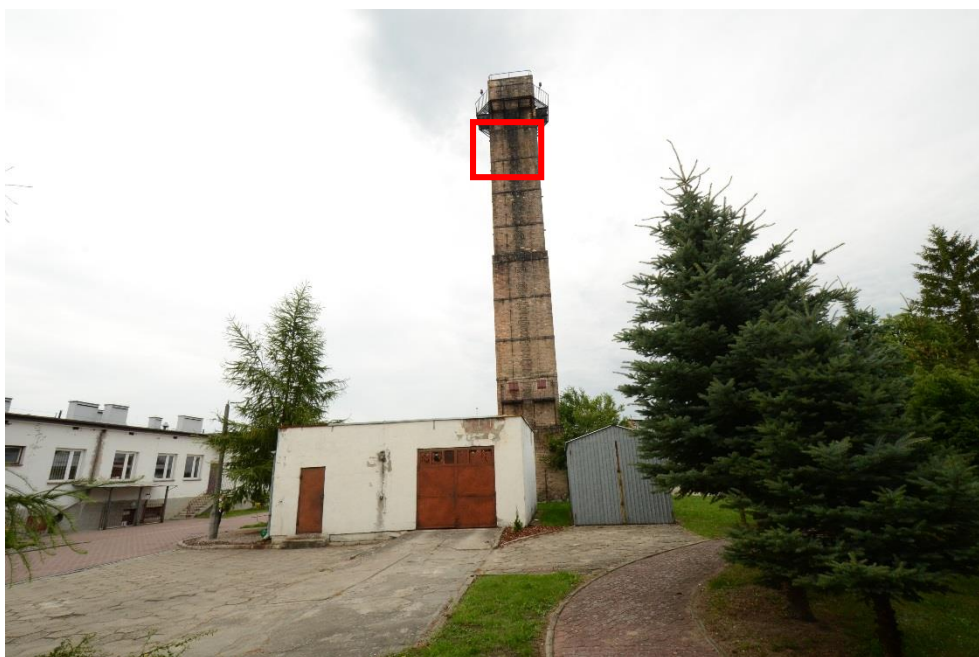
Fot. 13. Prawdopodobne miejsce lęgowe kawki w otwartym otworze do stropodachu na budynku bloku łóżkowego.

Propozycje kompensacji przyrodniczych:

Mazurek – przy okazji planowanego remontu (docieplenie elewacji styropianem) nastąpi także uszczelnienie szczelin, w których ptaki te prawdopodobnie gniazdowały. Z tego powodu należy zamontować 2 budki lęgowych dla mazurków (wróbli). Budki należy zamontować na drzewach znajdujących się w ogrodzie na terenie DPS nr 1 w Lęborku. Budki powinny znajdować się na wysokości ok. 3-4m i być otworem wlotowym skierowane na wschód.

Kawka – w przypadku braku montażu siatek zabezpieczających w kominach i szybach wentylacyjnych kompensacji dla tego gatunku nie przewiduje się. W przeciwnym wypadku należy zamontować dwie budki lęgowe dedykowaną dla tego gatunku. Budki należy zamontować na drzewie w sąsiedztwie budynku na wysokości co najmniej 4 metrów lub na kominie budynku kotłowni (na ścianie wschodniej lub północnej, Fot. 14) otworem wlotowym skierowanym na północ lub wschód.

Fot. 14. Miejsce proponowanego montażu budek dla kawek na kominie kotłowni.

6. Podsumowanie

W wyniku przeprowadzonej inwentaryzacji ornitologicznej budynków użyteczności publicznej w mieście Lębork stwierdzono w nich obecność 5 gatunków chronionych ptaków. Były to: kawka, mazurek, kopciuszek, pliszka siwa i jerzyk.

W ramach kompensacji przyrodniczych przewidziano łącznie montaż następującej liczby budek lęgowych dla ptaków:

- kawka – 3 budki lęgowe
- mazurek – 2 budki lęgowe
- kopciuszek – 1 budka lęgowa (półotwarta)
- pliszka siwa – 1 budka lęgowa specjalna
- jerzyk – 60 podwójnych budek lęgowych

W załączniku znajdują się wymiary budek dostosowanych wymiarami i średnicą otworu wlotowego do poszczególnych gatunków ptaków.

Po zakończeniu sezonu lęgowego – jesienią 2015 roku (ustawowo po 31 października) wszelkie szczeliny w elewacjach należy zabezpieczyć, aby uniemożliwić zajęcie ich przez ptaki na wiosnę przyszłego roku. Ze względu na planowaną termomodernizację w środku sezonu lęgowego ptaków przy realizacji przedsięwzięcia powinien być zastosowany nadzór ornitologiczny.

7. Literatura

1. Dyrz A., Grabiński W., Stawarczyk T., Witkowski J. 1991. Ptaki Śląska. Uniwersytet Wrocławski, Zakład Ekologii Ptaków.
2. Chylarecki P., Jawińska D., Kuczyński L. 2006. Monitoring Pospolitych ptaków lęgowych- Raport z lat 2003-2004. OTOP Warszawa.
3. Kepel A., Wylęgała P., Jaros R., Szkudlarek R., Paszkiewicz R. 2007. Docieplanie budynków w zgodzie z zasadami ochrony przyrody. Fundacja EkoFundusz, Warszawa.
4. Luniak M., Głazewska E. 1987. Ptaki terenów zabudowy miejskiej w Polsce- przegląd badań. Notatki Ornitologiczne. 28: 3-15.
5. Sikora A., Rohde Z., Gromadzki M., Neubauer G., Chylarecki P. (red.). 2007. Atlas rozmieszczenia ptaków lęgowych Polski 1985-2004. Bogucki Wyd. Naukowe, Poznań.
6. Tomiałojć L., Stawarczyk T. 2003. Awifauna Polski. Rozmieszczenie, liczebność, zmiany. PTPP „pro Natura”, Wrocław.
7. Walasz K. 2011. Materiały ze szkolenia dla ekspertów ornitologów wykonujących inwentaryzacje w remontowanych budynkach.
8. Wylęgała P., Dzięciołowski R., Jaros R. 2008. Standardy montowania ukryć dla ptaków i nietoperzy, jako element prac dociepleniowych. Polskie Towarzystwo Ochrony Przyrody „Salamandra”.
9. Poradnik ochrony siedlisk i gatunków. Ptaki. Część I. Pustułka: 260-264. Wydawnictwo Ministerstwa Środowiska.

Załącznik 1

Wymiary (w mm) oraz przykładowe ilustracje budek dla ptaków stanowiących rekompensatę dla siedlisk utraconych w wyniku termomodernizacji budynków użyteczności publicznej na terenie miasta Łębork

Ryc. 1. Budka lęgowa dla kawki.

Ryc. 2. Budka lęgowa dla półdziupłaków (kopciuszek).

Ryc. 3. Budka lęgowa dla póldziupłaków z zabezpieczeniem przeciwko kotom i ptakom krukowatym. Chętnie wykorzystywana przez mazurki i pliszki siwe.

© ptasieogrody.pl

Ryc. 4. Specjalna budka lęgowa dla pliszki siwej.

Ryc. 5. Podwójna budka lęgowa dla jerzyków.

*Opinia dotycząca występowania ptaków w budynkach użyteczności publicznej
na terenie miasta Lębork*

Gdynia, dnia 29 lipca 2015 roku